

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs ezimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előzetes díja:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tamitoknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után. 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönb minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Pánszláv fiskálisok.

Gömörmegyéből két tót fiskális elment a nagyszabeni oláh gyűlésre, melyen a magyar nemzet notorius ellenségei tüntettek a magyar állam ellen, és a tót fiskálisok résztvettek e tüntetésben, maguk részéről is mindent elkövetvén a fajgyűlöletnek felszítására. Ennyi a tény, mely elég szomorú ugyan ahhoz, hogy pillanatnyi elkedvetlenedést okozzon a jó hazafi lelkében, de elég csekély is arra, hogy komoly mérlegelés után mosolyogva térjünk fölötté napirendre. Szunyogokra nem szokás ágyuval lövöldözni.

Két város azonban — Nagyrőcze és Jolsva — a Homér hét görög városának pendantjaul. formaliter összevesztett a nevezetes kérdés fölött, hogy az egyik tót fiskális hol **nem** született? — Bocássanak meg, de a dolog egy kissé kórikus.

Mert hiszen a világ egyetlen helységében sem születik annyi gazember, mint például Londonban, és az angol embernek soha eszébe sem jut, hogy egy-egy akasztófávirág születési helyéből hazafisági kérdést csináljon; London azért marad Londonnak, a világ fővárosának, s a nagy angol nemzet szellemi és anyagi emporiumának, félmilliónyi zsebmetsző szülöttjének minden viselt dolgai dacára is.

A kérdés kicsiben ugyanaz itt is. Vagy *magyar* Jolsva város közszelleme, érzülete és társadalma, s ez esetben teljesen lényegtelen, hogy egy-egy pánszláv burján véletlenül ott dugta-e ki fejét az anyaföldből; vagy pedig *nem magyar*, s akkor magyar karakterét sem egy néhány kebeléből kikerült jó hazafi nem fogja megvédelmezni, sem a tanácsi határozatok a nemzeti jellegét számára megszerezni nem fogják soha.

Egyszóval én nem értem: mi veszekedni való van azon, hogy Bottó nem Jolsván született-e, vagy nem Nagyrőczén? A dolog lényege az, hogy

Bottó *van*, sőt — fájdalom úgy látszik — hogy ilyen Bottó-k napról-napra többen vannak, és beestelen hadjáratuk ellenében mindedig alig van egyéb fegyverünk a negatív rendszabályoknál; szinte mosolyra készítő: *nem* Jolsván született-e Bottó, vagy *nem* Nagyrőczén? A hazaárulás elkövetett bünére a magyar társadalomnak összes válasza ez a nemleges nevetséges kérdés.

Bottó meg azalatt, míg két szülővárosa hajbakap *nem fölötté*, szépen a markába nevet és esendes flegmával folytatja tovább a pánszláv agitációt épen nem nemleges, s dacára, hogy a jolsvai polgármester igen erélyes és még ekesebb stylus curialisban tiltakozik az ellen, hogy „valaki sáros háttal hozzájuk *dörgölőzzék*,” meglepszik azzal, hogy pánszláv elbarátai megbízásának eleget tett, és eszébe sem jut, hogy akár Nagyrőczéhez, akár Jolsvához *„dörgölőzzék*,” mert neki legkisebb keserve is nagyobb annál, hogy nem Jolsván született-e vagy nem Nagyrőczén, mert neki az az egyetlen baja, hogy *ezt* az országot Magyarországnak hívják, s hogy neki az a nemzet szab törvényt, a melyet magyarnak neveznek s a melyet ő pánszláv lelke feneketlen gyűlöletével annyira utál.

Valóban, tisztelt Uraim, a haza, a nemzet ellenségeivel szemben vagy lenéző mosolyra, vagy ennél kissé komolyabb fellépésre volna szükség. Mit csinálhatnak Önök, kised városi tanácsaikban a hazafiúi érdekek védelmére? Legfeljebb azt, a mit eddigelé: egy-egy elvillanó rakétát bocsáthatnak világgá arra nézve, hogy a pánszláv fiskálistól megtagadják a hiteles anyakönyvi kivonatot, a mit a pánszláv fiskális — uti figura docet — egy makulányit se bán, ránézve az lévén lényeges, hogy a hazaárulást büntetlenül, megtorlás nélkül üzheti napról-napra.

Miért nem jutott eszükbe Daxner is! Hiszen ez az ur volt a Bottó nevezetes kompanistája a

szabeni gyűlésen? Ez az ur — Daxner, a magyar nemes, a magyar királyi honvédtiszt — volt az, a ki esüfondáros, merész hangon vágta a magyar akadémia tudós képébe, hogy még azt sem tudjuk: mikor jöttünk e haza földjére? És ennek a megyének, melynek kebeléről ez a két felburjánzó dudva kinőtt: ninesen egyéb válasza a pofoncsapásokra, csak az, hogy két városa czivakodásra kel a fölött, hogy az egyik dudva nem Jolsván született-e vagy nem Nagyrőczén?

Igenis ha válasz kell, akkor egyéb választ várunk. Azt várjuk, hogy a megyei közgyűlés utasításából a megyei tiszt ügyész emeljen hivatalos panaszt a két fiskális ellen, kik nyíltan ellene szegülnek annak a törvénynek, melyre fel esküdtek. Azt várjuk, hogy a megye társadalma kilöki kebeléből a két gyomot, a kik méltatlanokká lettek arra, hogy a *magyar* társadalom tagjai legyenek. Nem az itt a kérdés, hogy hol nem születtek azok az urak, hanem az, hogy szabad-e nyíltan vétetniök a magyar haza törvényei ellen és büntetlenül megcsufolniök a magyar nemzet legdrágább, legszentségebb érzelmeit?

Ezt akarjuk mi tudni, mert arra nem vagyunk kíváncsiak, hogy Bottó meg Daxner *nem* Jolsván született-e vagy *nem* Nagyrőczén?

Fontos miniszteri rendelet.

Lapunk olvasói között sokan vannak olyanok, kik a közügyek iránt érzett meleg érdeklődés folytán folytonos figyelemmel kísérik mindazon időközi mozzanatokot, melyek a népoktatásügy fellendülésére és egészséges irányban való tovább fejlődésére kedvező befolyással vannak. Nem kis számmal vannak, azonban olyanok is, kik, mint a tanügy hivatott tényezői hivatásuknak megfelelően, illő komolysággal foglalkoznak a tanügy mezején felszínre került, s a fokozatos fejlődés törvényéből magyarázható időszaki reformokkal. Ezen saját ügyeikkel való törődés

vármegye főispáni székén, de ugyanez esztendőben már Tóthprónai Prónai László váltotta fel, majd 1790-ben Prónai Gábor követte, kinek Bartholomaeides nevezetes könyvét ajánlotta, ki is azon időben már „ab anno octo et decem“ tizennyolcz esztendőn keresztül szolgált diszűl őseinek, közmegelegedésére törvényhatóságunknak.

Gömörnek Kishonttal való egyesítése után a personalniót elejteni szinte lehetetlen volt, mindazáltal ez csak „elvből“ élt, mert 1802. előtt a Koháry-család mint Hontvármegye főispánja birt hatáskörrel Kishontban, s mint gömörvármegyei nagybirtokos magában az anya vármegyében.

1810–1825. Almassy József volt a főispánunk; nem Pálnak a híres követnek az atyja volt ez, mint ezt több helyen hibásan emlegetik, az ő fiát Józsefnek hívták, ki inkább Hevesben szerepelt, mint nálunk Gömörben.

A szabadságharc előtt 1847-ben tulajdonképen főispánunk nem volt. Jeszeniezei Jankovich Antal „helyettes“ volt csak s az ötvenes években Szilárdi János (Mumhardt). Gömöri és Koreska királyi biztosokként kormányoztak az absolut korszak szomorú időszakában.

Mikor 1861-ben az alkotmány napja derengeni kezdett néhai gróf Andrássy Károlynak szűl. Szapáry Etelka grófnőnek a fia: gróf Andrássy Aladár volt a főispánunk, bátyjával Manóval felváltva, kiknek harmadik testvére Gyula az ország miniszterelnöke s a császári ház kedvelt embere lön.

Gömörvármegyében valamikor a nagy vagyon, a porták száma szerezte meg a nagy népszerűséget s a nép szeretete, a közkedveltség tette lehetővé a tisztviselő carrierajét; mi sem volna azért érdekesebb, mint ama gömöri családoknak úgy értelmi mint erkölcsi jellemzését kísérteni meg, melyek révén azok a rég letűnt évszázadok folyama alatt a nagy vagyon birtokába léptek, azt másoknak adták, másoknak engedték.

Határjárás, ingatlanok átruházásáról szóló okiratok, házassági szerződés, végrendelet stb. egy-egy szála vármegyénk rendkívül érdekes történetének, mi a magunk részéről rég elérkezettnek látjuk azt az időt, hogy közönségünk a vármegye okmányozó története iránt kellőkép tájékozassék.

Findara Inre.

T Á R C Z A.

Néhány adat Gömörvármegye főispánjainak történetéhez.

A „Gömör-Kishont“ f. évi július 20-iki számában adatokat közöltem a vármegye tisztikarának történetéhez. Kiegészítésül voltak ottan összeszedve azok az alispánok, melyek Bartholomaeides nagy munkája végén szintén lézagosan vannak felsorolva.

Hogy vármegye volt-e Gömör vagy várispánság: attól tettük függővé, vajjon a Bebek-család mikor nyerhette az örökös főispáni méltóságot? ez némi világosságot derítene a felvetett kérdésre; az elején, a hol kezdeni szoktuk.

Bartholomaeides nyomán majdnem biztos, hogy Bebek Pál már 1209-ben főispánja volt a vármegyének; a család e szerint az egész XIII., az egész XIV. és XV. századon át, de sőt a XVI. század közepén tul, tehát negyedfélszáz esztendőn keresztül tulsúlylyal birt Gömörvármegyében, a mely különösen közigazdasági tekintetben nemcsak Felső-Magyarországon, hanem az egész birodalomban első rendű szerepre volt hivatva.

Azt talán említenem is fölösleges, hogy a Zsigmond király elfogatásának is a Bebek-család volt az indító-oka, különösen Bebek Detre, a kit aztán a király mellőzött is, mikor Siklós várából kiszabadult, s helyette Garát ültette a nádori méltóságba.

Ha emlékeztetnem nem esal, pár évvel ezelőtt Sárkány Imre, a rimaszombati főgymnasium tanára foglalkozott a Bebek-család történetével, ő talán e tekintetben nyomra vezetne bennünket, s megálna a kellő felvilágosítást arra nézve, hogy mielőtt a XIII. században 1250. előtt Lossonezi Benedek, a XIV. században Csirke János, majd Széchy György, a XV. században a karthausi barátból kivetkezett Lorántffy György, Czobor Mihály, zondai Thárnok Demeter és Rozgonyi Ferenc viselték eme magas méltóságot, mióta s minő jogalapon szerepeltek a Bebek-család tagjai, azt azután, hogy minő hatáskörrel bírtak, ki lehetne valahonnan okoskodni.

Erdős volna tudni továbbá, vajjon volt-e bizonyos családi összeköttetés Bebek Pál és Lossonezy

Benedek vagy a Bors-nemzetség tagjai közt, s a szerzetes Lorántffy György 1443 körül nem éppen egy nő, a felesége kedveért lépett-e ki a síri vadonból.

Arról, hogy a XVI. század közepén, mikor Gömörvármegye ketté szakadt, hogyan kormányozott a vármegye egyik részén Balassa Menyhért, a másik részen Nyáry Ferenc? Bartholomaeides jó formán semmit se ír. Itt a családi összeköttetés már bizonyosabb: a Balassa-család a Bors nemzetségből vált ki, s Ajnáskő várát bírta akkor mikor Nyáry Ferenc, a király hive, a vármegyének Murányból paranesolt. Majd Balassa István (a második) a Bebek István leányát vette feleségül, s egyik nő tagja Balassa Judit, nejevé lön gróf Koháry Istvánnak és így tovább.

A Lossonezyak — mint láttuk — már a XIII. század közepén tűntek fel, de feltűntek utóbb a XVI. század második felében is, jelesül Lossonezy Antal 1571-től 1590-ig, miután neki Pathotzi Zoltch Péter helyet engedett volna.

Majd a Széchyek uralma következett s az egész XVII. századon keresztül tartott. Széchy Tamás 1604-ben a király, Széchy György 1605–1623. a Bethlen részén játszott nem megvetendő szerepet. Később 1667. táján ismét György ült a vármegye főispáni székében, miután időközben 1626. Hethesi Pethő György, Orlaj Orrle István 1639–1642., ezután Jeszenoviczi és budini Szunyogh Gáspár 1642–1659., végre 1559-ben Wesselényi Ferenc Rimaszéchi Széchy Máriával Murány várában frigyre lépett volna.

1691-ben már a gróf Koháry-család ült Balog várában; a XVII. század vége felé pedig az érvényesült, a mit a csik-szentkirályi Andrássy-család akart, melynek befolyását szépen megénekelte Gyöngyösi István „Caricliá“-jában. Buda, 1733. Andrássy Miklós és Andrássy Péter Buda-vár visszafoglalása idejében Gömörvármegyében majdnem egyszerre szerepeltek. Utóbbinak felesége Orlaj Borbála volt, a kibe akkor szeretett bele a hős, mikor Kanizsa ellen táborba indult, s a szép özvegyet csakugyan nőül is vette.

A XVIII. század elején 1715. körül Serényi András-Farkast látjuk, majd a Balassa-család ivadékait 1740–1770. Pált (e néven a tizenötödik) s 1770. körül Jánost.

1785-ben már Keresztesi Csáky György ült a

fölötte nagy hasznára van a tanügy napszámosságának, mivel eskis a napi rendben levő kérdések mélyébe való bepillantás mellett remélhető azoknak érdemleges megvitatása s eskis a nézetek tisztázásáról várható a közvéleménynek módosulása. Az egyetértő közmegegyezés ereje és hatalma többnyire győzelmesen harezol az ellene támadt áramlattal, azért tartjuk mi oly égetően szükségesnek egyes fontosabb kérdések iránt az érdeklődést minél szélesebb alapokra fektetni.

Legyenek azok az aktuális természetű tanügyi kérdések akár reformot s új irányt jelző törekvések, akár pedig közmegegyezésből előadhatatlan s égető kérdések, kinőtt, kisebb jelentőségű bár, de bizonyos tekintetben a tanítói kar anyagi érdekeit felőlelő mozgalmak is, nem elég felettük csak egy feleletesen átsurranni, hanem okvetlenül szükséges azokkal behatóan foglalkozva, róluk oly képet alkotni, mely kidomborodva s szembeszökően tünteti fel a felvetett kérdések előnyös és hátrányos oldalát. Valahányszor tehát tapasztaljuk az élénk érdeklődésnek nyilvánulását egyes felvetett kérdések megvitatásánál, mindannyiszor önkénytelenül is egy egészséges közszellem által összeforrt magyar társadalomnak pezsgő élettel s élénk mozgékonyssággal telt, ugyszólván megelevenedett képe tűnik szemünk elé, melynek hatása kétségkívül a mi érdeklődésünket is fokozza.

Az új tanítói nyugdíjtörvény megalkotása óta immár két esztendő múlt el, a nélkül, hogy e törvény egy az állam érdekeit, mint a tanítói kar jogos igényeit illetőleg, a kedvező megvalósulás stádiumai mellett is megteremthette volna azt a mind a két fél által melegen ohajtott állapotot, mely ezen törvény szellemében gyökeredzik. A befejezetlenség ezen orvoslást és gyors intézkedést igénylő állapotának nem a törvény az oka, mert hiszen jól tudjuk mindnyájan, hogy a törvény inteniói eléggé világosak, humanitás szempontjából pedig teljesen kifogástalanok. A végleges megoldás nehézsége itt kizárólag a tanítói fizetések különfeleségében rejlik. A sokféle ezimen élvezett tanítói javadalmak, továbbá egyes községekben a kántori illetményeknek a tanítói jövedelemmel való szoros összefüggése, mondhatni attól való elválaszthatatlansága rendkívül megnehezítik a nyugalomba beszámítható tanítói járandóság megállapítását.

Ebből magyarázható az a sok panasz is, mely a módosított nyugdíjtörvény szerint kivett nyugdíjilletékek beszédese alkalmával a tanítóság részéről jogosan hangzott fel. — Másrészt azonban ennek tulajdonítható az a sok helytelen, s részben tulhajtott bevallás is, mely az orsz. tanítói nyugdíjintézet terhére egyes esetekben történt. Szóval egy a tanítói kar jogos igénye, mint az államkincstár érdeke is sok esetben a különféle ezimen élvezett tanítói javadalmak helytelen osztályozása folytán bizonyos hátrányt szenvedett.

Ezen sok tekintetben tarthatatlan állapoton akar segíteni a legujabban kiadott vallásminiszteri rendelet, mely a nyugdíjba beszámítható fizetéseknek a valóságnak megfelelő kiderítését ezelozza. Az alkalom itt van tehát a tanítói fizetések helyes osztályozására, s ennek alapján a nyugdíjigénynek a tényleges állapotnak megfelelő helyesbítésére. — Az érdekelt tényezők lelkiismeretes buzgósággal párosult tevékenységétől függ azért egyedül, hogy az ezen miniszteri rendelet értelmében keresztül vitt munkalatoik eredménye az állandóság jellegét nyerje, mind a két fél hozzákötött várakozásának megfelelően.

Mi erősen hisszük, hogy ezen munkalatoik kedvező befejezést nyernek, ha az érdekelt körök egymásnak segítségzet nyújtva, az ügyhöz méltó komolysággal és igazságszeretettel látnak hozzá a dologhoz. — Adja Isten, hogy úgy legyen!

Jánossy Gyula.

Törvénytörvényes esernok.

— A Landau-Löfkovics-féle fenytitö ügy. —

E hó 14-én és 16-án folytatta a helybeli kir. járásbíróóság amaz általánosán ismeretes, szomorú nevezetességre vergödött fenytitö ügy tárgyalását, melyet Landau-Sacher Mária egy harmadtól évvel ezelött felmerült incidensből kifolyólag Löfkovics Lipót ellen folyamatba tett.

Közöltük olvasóinkkal lapunknak mintegy egy hónappal ezelött megjelent számában az ügy ujra felvételének indító okait, ismertettük lehetőleg részletesen az újrafelvételi tárgyalás első napjának minden egyes fontosabb mozzanatát. Az akkor nyilatkozott széleskörű érdeklődés a f. hó 14-én megtartott folytatolagos tárgyalás alkalmával természetesen fokozódott, amennyiben a ballépésért eddig is súlyosan megbínhódott vádlottal szíve mélyében rokonszenvező nagy közönség tömegesen tödült az érdekesítő jelenetekben gazdag végtárgyalásra.

Felvétetvén a multkor megszakadt tárgyalás fonala, kezdetét vette a folytatolagos tanuhallgatás. A vád e napra hat tanut jelentett be, u. m. Dr. Lichtschein Adolf, Holländer Lajost, Holländer Lajosné, Landau Amandust, Galanda Ottiliát és Jurin Józsefnét; míg a védelem kihallgatandó tanui voltak: Ginovszky Lajosné, Náray Jenő Albert, Seidner Géza, Weisz Antal, Stern Jób és Zoller Istvánné.

Mielött azonban a bejelentett tanuk kihallgatását a bíróság fogantatosította volna, a védelem képviselője néhány kérdést intézett a sértett félhez, ki azokra teljes nyugalommal megadta a szükséges feleleteket, melyek a tárgyalási jegyzőkönyvbe felvették.

Ezen ügyesen construált kérdések finom szövegében, mint azt a következés tanúsította, sikerült is a vádlót néhány ellenmondásba keverni, mely körülményt a védelem utóbb a maga javára kellő módon ki is zsákmányolta. Kezdetét vévén a tanuhallgatás, mindenekelőtt

Dr. Lichtschein Adolf, sértettnek 15 év óta házi-orvosa került kihallgatásra, kire a vád oly czéltól hivat-

kozott, hogy általa a sértett arczán támadt sérülés fenforgasát és természetét igazolja. Tanu az eset körülményei felöl megkérdezettvén, előadta, hogy 1890 november 26-án délelött, azon órák alatt, midőn a testi sérítés elkövetett, vidéken távol volt, s távollétében hívták a sértetthez, kihez hazaérkezése után azonnal oda sietett, nála azonban már arról értesült, hogy időközben Dr. Szabó Samu megyei főorvos kezelése alá vette. Ily körülmények közt, nem akarván kartársra teendője és működésébe beleavatkozni, egyszerűen annyit tett, hogy a pamlogon heverő helyzetben talált vádlónő arczáról a köteléket félrehuzta, s akkor azt tapasztalta, hogy sértettnek jobb arca duzzadt és elszinesedett.

A védelem részéről tett keresztkérdések özőnében a tanu megmaradt azon vallomása mellett, hogy sértettet, annak daczára, hogy házi orvosa volt, állítólag szenvedett sérüléseiben nem gyógykezeltte, részére szemmenemű orvosságot nem rendelt, a kezelő orvos: dr. Szabó Samu rendelvényeit meg nem nézte, s annak látteleletét csak az eset megtörténtéből számított egy évre és akkor is csak másolatban látta. Tanu vallomásával ellentétben sértett Landau-Sacher Mária az első tárgyalás alkalmával mindkét orvos kezelését vitatta, s ezuttal azt állította, hogy a látteleletet a tanunak, mint házi-orvosnak megmutatta. — Az a kérdés, hogy melyik állítás felel meg a valódi tényállásnak, eldöntetlen maradt, mivel a tanu és a sértett fél szembesítésére sor nem került Tanu még kiemelte, hogy orrvérzést és az orr külső felületén sértést és elszinesedést nem észlelt, holott az iratoknál levő orvosi láttelelet ugy az orrvérzést, mint az orron ejtett sérüléseket kifejezetten constatálta.

A következő tanu Ginovszky Lajosné, a feledi állomási főnök neje, az esemény alkalmával sértett férjének fizetésében jelen volt, s az arculütés okozta esattanásra fordulván vissza, akkor látta, hogy mi történt. Az arculütések számára és azok közelebbi körülményeire nem emlékszik, azt azonban igazolja, hogy sértett mindjárt a vádlott eltávozását után megkérdezte, hogy látta-e a történetet és ismeri-e a távozó Löfkovicsot? Azt igazolhatja, hogy az ütés után sértettel mintegy 10—15 perzig beszélgetett, s ennek eltelével távozott, még mielőtt az üzletbe mások jöttek volna s a nélkül, hogy jelenlétében bárki orvosért ment volna. — Sem az ütés nyomát, sem annak következményeit, u. m. orrvérzést és arcduzzadást nem látott, sem előtte sértett fájdalomról nem panaszkodott.

Kihallgatásra került ezután sértett sógora: Holländer Lajos és sértett férje: Landau Amandus, kik a sértés közelebbi körülményeire nézve számos terhelő adatot szolgáltatott vádlottal szemben, kiknek vallomása azonban utólag esküvel megerősítést, — részben a vádlónőhöz való közeli rokoni viszonyuk, részben a vádlott iránt részükrol táplált ellenséges indulat következtében — nem nyert.

A f. hó 14-iki tárgyalás délelöttjén kihallgatott még Náray Jenő Albert helybeli nyomdász és lapszerkesztő, ki az esetet követő napon, vagyis 1890. november 27-én személyesen ott járt vádlónőnél a végből, hogy az eset körülményeire nézve közelebbi tájékozást szerezzen. Emlékezete szerint vádlónő csak egyszerűen arculütést említett és ő ezt egy arculütésnek értette, (nota bene azután a lapban háromnak írta, miután vádlott ellen a tett miatt fel volt háborodva) azonban sem orrvérzést, sem külső sérítési nyomokat, sem köteléket nem látott, sőt vádlónő nem fekve, hanem a pamlogon heverve fogadta. Kiemeli, hogy vádlónőt igen izgatottnak találta.

Mielött a délelötti tárgyalás befejezést nyert volna, a meg nem jelent Holländer Lajosné kihallgatását melöltzték. A kihallgatott tanuk megesketésének kérdése képezte ezután heves vita tárgyát, melynek folyamán drámai jelenet játszódott le.

A védelem ugyanis Holländer Lajos és Landau A. meghiteltetése ellen kifogást tett, előbbinél a fenforogó a rokoni összeköttetés és vádlottal való ellenséges viszony alapján, utóbbinál pedig azon alapon, hogy ismételt válásváltoztatása miatt hitet nem tehet. A védelem ugyanis becsatlott egy hitelesített bizonyítványt arról, hogy vádlónő férje az izraelita vallásról a katolikusra, a katolikusról a lutheránusra, erről pedig, miután jelenleg magát izraelitának vallja, ez utóbbi vallásra tért át, s ily körülmények közt az eskü szentségét komolyan át nem értheti. Vádlónő ezen mélyeséges csendben előterjesztett körülmények hallatára az indulattól elfojtott hangon támadta meg előterjesztésében a védőt, ki szintén ingerülten válaszolt, elannyira, hogy a szenvedélyeskedés lecsillapítása végett a tárgyaló bíró közbelépése vált szükségessé.

Erre dr. Lichtschein Adolf és Náray J. A. vallomásukra megeskettetvén, a délelötti tárgyalás befejezést nyert.

A délutáni tárgyaláson első tanuként kihallgatott Seidner Géza, ki előadta, hogy az arculütést követő napon, vagyis 1890. november 27-én este 8—9 óra közt egy kölesönvett könyv visszazolgáltatása végett vádlónő lakásába menvén, vele a földszinti folyosóban találkozott, amint szivarozva vagy cigarettázva épen elmenőben volt. Sértett ekkor tanunak a kivilágított lépcső közepéig utánna menvén, tanu sértettet világosan felismerte; fején kendőt nem látott, s a mint sértett a lépcsőn ujra lement, tanu nem sokkal utánna szintén távozott. Sértett ezen tanu vallomás valóságát tagadván, tanu állításait sértettnek szemébe mondta.

Majd Weisz Antal tanu kihallgatására került a sor, ki vádlónőt a tett után következő napon reggel 1/2 7 óra tájban látta kinézni az ablakon, este pedig tíz óra tájban férjével együtt nővérétől: Weisz Károlynétól derült kedély hangulatban, nevetve, hazamenni. Ezen tanu állításait a vádlónő szintén kétségbe vonván, azokat a tanu szintén szemébe mondta.

A következő tanu Galanda Ottilia, sértettnek volt szakácsnője, az értelmi képességnek oly alaacsony fokán állott, hogy csak nagy fáradsággal volt belöle kihozható az a körülmény, hogy hallomásból, a szobaleány elbeszélése nyomán bir tudomással urnője betegsége felöl. Egyébiránt azt állította, hogy urnője egy hónapig volt beteg, holott maga a kezelő orvos is csak hat napi betegséget igazolt.

A másik eselédtanu, az időközben férjhez ment Jurin Józsefné szintén egy hónapi betegségről szól, s előadja, hogy a tett napján délelött a szobába való bemenelet meg volt tiltva, s csak délután hivatta be urnője, ki ekkor sirt és jajgatott. Orrvérzést egyébiránt nem látott,

véres vizet ki nem vitt a lakásból; az orvosi látogatásra nézve pedig azon hihetetlen adattal szolgált, hogy először dr. Lichtschein jelent volna meg a sértettnél, s csak azután érkezett volna Dr. Szabó Ezen tanu, — ki urnőjének egy havi szobában lételet állította, holott 1890. december 6-án az ügyészségnél sértett személyesen tett feljelentést, — az eskü kivételénél annyira zavarba jött, hogy azt eleinte le sem merete tenni.

Zollerné vallomásáról a védelem lemondván, utolsó tanuként Stern Jób szabó hallgatott ki, a ki vallomással néhány derült percet szerzett a hallgatóságunk. Teljesen valószínűtlen vallomása egyébiránt „barsch“ melöltzött.

Az idő előhaladta következtében csak e hó 16-án folytatott tárgyalás alkalmával az alapperbeli tárgyalási jegyzőkönyvre vonatkozó rövid incidens elintézése után a bizonyítási eljárás befejeztetett és felemelkedett.

Dr. Eötvös Bálint magánvádló képviselője, s elmondta közel egy óráig tartó ügyesen épített, jeles vádbeszédét. A térszűke miatt csak kivonatatosan ismertethető vádbeszéd, mely a fiatal védlőnek valóban becsületes vált, mindenekelőtt röviden ismertette a jelen újrafelvételi eljárás előzményeit, majd annak eredményét vette éles kritika alá. A tanuk vallomásának részletes fejtegetésével és bírálatával igyekezett kimutatni, hogy a vádlott által elkövetett büntetendő cselekmény fenforgasá nyilvánvaló és hogy a vádló által szenvedett testi sérítés, még pedig a sértő cselekménnyel kapcsolatban, tényleg fenforgott. Terjedelmes jogi és ténybeli érvelésének conclusója az volt, hogy a perújítás a jelen esetben meg nem engedhető, hanem az alapperbeli ítélet teljes mértékben fenntartandó.

A vádbeszédre vádlott védője

Dr. Cziner Miksa egy, az ügy mélyére ható, s több mint egy órát igénybe vevő rendkívül nagyhatású polemikus vádbeszédben válaszolt. Kiindulva abból, hogy példátlan dolog ily csekély fontosságú fenytitö ügyben és bizonyítási eljárás szerepében az ország legelső kriminalistáját felleptetni, jól kihegyezett, találó érvekkel felel a vád előadására — Előre boesátván az alapperbeli ítélet tárgyalagos rövid kritikáját, áttér a vádlott ártatlanságát bizonyító ténykörülmények és tanuvallomások tüzetes kifejtésére, kiindulván abból, hogy az orvosi láttelelet adatait a vádlónő színleléséből származóknak tekinti s e színleléssel szemben a kihallgatott tanuk vallomásaiból merített adatok alapján törekszik kimutatni a vád alaptalanságát. — A büntető joggyakorlat tárházából merített bőséges adatokkal száll szembe a vádbeszéd jogi fejtegetéseivel; majd éles bonczkés alá veszi vádlónőnek ezen ügyben tanusított egész magatartását, élénk világitásban tüntetvén fel a mérhetetlen boszuszomját, mely a vádlónőt vezérli. Végül hivatkozással a vádlott orvosilag constatált idegbajára, valamint a tanuvallomásokkal bizonyított tényekre, a testi sérítés vétsége alól felmentést, esetleg pedig a vonatkozó joggyakorlat alapján a büntetés leszállítását kéri.

A valódi szónoki hévvel előadott szép vádbeszédet Eötvösnek hosszabb válasza, s végül a védelem viszonzválasza az idő előhaladta miatt csak a délutáni órákban követte. Ezek befejeztével az eljáró bíró végül átadta a szót magának vádlottnak, ki a jelenlevő összes hallgatóság és az ügyvédek mély megilletődése közepette adta elő védelmét szívhez szóló rövidebb beszédben, kiemelvén, hogy meggondolatlan, elhamarkodott tettét mélyen fáljalja és megbánta s annak igaztalanságát belátván, megadja a sértett nőnek azt az elégtételt, melyet semmiféle ítélet neki nem adhat, t. i. töle nyilvánosan és ünnepelesen ezennel boesánatot kér. Ártatlan családjára, s kised gyermekeire való tekintettel, kiknek becsülete fogor kérdésben, kéri felmentését, kész lévén bármennyű más elégtételre is.

Az elérzékenyült s szíve mélyéig meghatott hallgatóság élénk tetszésnyilvánítással fogadta a rokonszenves kijelentést, mely azonban visszhangra a sértett részéről nem talált....

Az eljáró bíró ennek folytán a tárgyaló termet kiürítettvén, az ítélet meghozatala végett visszavonult. A folyosóra kitódult nagy közönség legintelligensőbb része itt is mindent elkövetett, hogy sértettet boesánatra bírják, de minden törekvés eredménytelen maradt.

Mintegy másfél órai várakozás után esti 7 órakor végre kihirdette Cseh István kir. eljárásbíró az ítéletet, mely az alapperbeli ítélettel vádlottra kiszabott hat heti fogházbüntetést fentartja, azonban az újabb bizonyítékok, mint enyhítő körülmények figyelembe vételével vádlottnak a fogházi munkától való felmentését, továbbá sajátjából való élelmezését és ruházását megengedi. Kihirdetett egyuttal az ítéletnek terjedelmes indokolása is, mely tüzetesen kifejti, hogy Dr. Szabó Samu és Dr. Lichtschein Adolf mint kihallgatott nem kifogásolható tanuknak eskü alatt tett egyhangzó vallomásával sértettnek súlyos betegsége és az általa szenvedett testi sérítés teljesen beigazoltatott, s vádlott, ezen két tanu vallomása, mint főbizonyíték alapján a büntetés elszenevedésére volt itélendő.

A kihirdetett ítélet a meghatott közönségre, mely azt halotti csendben hallgatta végig, mély benyomást tett. Az ítéletben vádlónő megnyugodott; ellenben vádlott és védője felelbeztést jelentettek be.

Ezzel befejezést nyert az első bíróság előtt az a bünper, melynél élénkebben az utolsó 2—3 év alatt egyetlen más per sem foglalkoztatta közönségünket. — Az emberi gyengeség — elutasítva magától azt a semmihez nem hasonlítható fényes elégtételt, a mely abban az öntudatban nyilvánul, hogy a börtön kítárt ajtaja elől akkor, mikor módunkban van betaszítani, megmentjük az ellenünk vétkezőt — nem engedte, hogy ez a régóta huzódó és bizonyára még sokáig kísértő per igazán nemes elintéztést nyerjen

**

Lótenyésztesítési jutalom-díjosztás.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. ministerium engedélye folytán, van szerencsém a lótenyésztesítőknek becses tudomására hozni, hogy folyó évi augusztus hó 28-án a délelötti órákban Rimaszombatban, a vásártéren lótenyésztesítési jutalom-díjosztás fog tartatni, ahol 400 korona (esetleg díszoklevelek) fog a lótenyésztesítési bizottság által kiosztatni.

E díjakra pályázhatnak:

1. Oly sikerült szopós esküvel bíró, saját n. velésű anyakanczák, melyek jól gondozott állapotban vezetettnek elő s öröklő hibáktól mentesek.

2. Hasonlóan jól gondozott, örökös hibáktól mentos, saját nevelésű 3 éves kancza esikókat.

(A saját nevelés egyszerű községi bizonyítvánnyal igazolandó.)

Kelt Tamásfalán, 1893. évi augusztus 10-én.

Farkas Ábrahám,

létesítő bizottsági elnök.

Hirek és vegyesek.

Lapunk mai számából az aktuális közlemények nagy száma miatt hireink egy része és Csarnok rovatumunk kiszorult.

A „Gömörmezei általános tanítóegylet” tagjai tisztelettel fölkérnek, hogy a f. évi Rozsnyón tartandó közgyűlés meghívójának III. számmal jelzett „A közgyűlés sorrendje” dátumait, a tolhíbból becsúszott augusztus 20. és 21. helyett augusztus 21. és 22-re vegyék tudomásul. Az elnökség.

A megyei közigazgatási bizottság folyó hó 14-én hétfőn tartotta augusztus havi rendes gyűlését.

Gyászhir. Megdöbbentő haláleset borította Gyásza f. hó 15-én megyei kórházi igazgató-orvosunk Löcherer Tamás és apósa Bronts István családját, dr. Löcherer Tamásné szül. Bronts Margit úrnőnek e napon, hosszas szenvedés után bekövetkezett elhunytával. A köztiszteletnek méltán örvendő férj és a szerető apa, s velők együtt nagyszámu rokonság és az ismerősök s jó barátok rendkívül széles köre mélyen fájjalja, igaz részvéttel gyászolja az élte virágában elköltözött kedves fiatal asszonyt, kinek elhunytáról a család a következő gyászjelentést adta ki: — Dr. Löcherer Tamás, — Bronts István, — özv. Dr. Klimó Jenőné szül. Bronts Sarolta, gyermekeivel; — Nagy Ferencné szül. Bronts Gizella, férjével és gyermekeivel; — Bronts Viktor, — özv. Löcherer Tamásné, — Urbán Ferencné szül. Löcherer Janka férjével, — Löcherer Gyula, Löcherer Erzsébet úgy a maguk, mint a nagyszámu rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik a legjobb hitvesnek, gyermek nővér, sógornő és menyének Dr. Löcherer Tamásné szül. Bronts Margit úrnőnek f. év és hó 15-ikének reggeli fél 7 órakor életének 31-ik, boldog házasságának 9-ik évében lett gyászos elhunytát. A megboldogult kedves halott teteme augusztus hó 16-ikán d. u. 3 óráján fog a jánosi-utcai halottas házból, a róm. kath. egyház szertartása szerint a rimaszombati sírkertbe örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 17-én reggel 8 órakor fog a Mindenhatóknak a helybeli róm. kath. egyházban bemutatni. Béke és áldás poraira! Rimaszombat, 1893. augusztus hó 15-én. — A folyó hó 16-án végbement temetés az általános részvétnek rég láttó impozáns nyilvánulásával ment végbe. A korán elköltözött kedves halott koporsóját szebbnél-szebb koszoruk egész halmaza borította. Nyujtson a mélyen érzett őszinte részvét némi vigasztalást a bánatos, mélyen sujtott családnak!

Közgyűlés. A kishonti ág hitv. evang. egyházmegye Kókóván 1893. évi augusztus hó 21. és 22-én nagyérdemű közgyűlést tart, melyre a meghívók e napokban küldettek szét. — A közgyűlés gazdag tárgysorozata 19. pontot tartalmaz, melyek közül nagyobb fontossággal bír az egyházmegyei ügyész s esetleg más tisztviselő választása, az egyházmegyei törvényszék tagjainak megválasztása, az egyházmegyei számvevőszék megalakítása, az egyházkerületi gyűlésre küldendő képviselők megválasztása stb. A közgyűlést augusztus 22-én d. u. 1 órakor közeled követi.

A „Díjnoksegélyző-Egylet” f. hó 19-iki műkedvelői előadása, az eddig tartott próbák eredményéből és összehasonlásából ítélve az idei saison legsikerültebb műkedvelői előadásának ígérkezik. A szereplők és a rendezőség egyaránt lankadatlan buzgalommal fáradoznak azon, hogy a közönség legfokozottabb igényeit kielégítsék. Azt hisszük, hogy az előjelékből ítélve az előadáson megjelenő közönségre valóban magasabb fokú művelzet vár.

Necrolog. Lapunk legelső szerkesztője Pethő Porubszky Pál nyiregyházi tanárnak, s a „Nyiregyházi Közlöny” szerkesztőjének édes atyja id. Porubszky Károly okleveles mérnök f. hó 6-án Rozsnyón meghalt. Az elhunytat f. hó 8-án nagyszámu rokoni, baráti és ismerősi kör részvételével helyezték örök nyugalomra. A halálesetről a család a következő gyászjelentést adta ki: „Mély fájdalommal jelentjük úgy saját, mint összes rokonaink nevében is kedves atyánk, apósunk, illetve nagyatyánk id. Porubszky Károly okl. mérnöknek folyó hó 6-án délután 3 órakor, életének 80-ik évében, hosszú kínos betegség után bekövetkezett elhunytát. A boldogultnak földi maradványai folyó hó 8-án délután 5 órakor fognak az ág. ev. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tetetni. Rozsnyó, 1893. augusztus hó 6-án. Aldott legyen emlékezete. Ifj. Porubszky Károly, Porubszky Pál, Kardos P. Petronella, Holéczy P. Gizella gyermekei, Porubszky Szathmári Klema menyje, Kardos Lajos, Holéczy Sámuel vejei. Ifj. Kardos Lajos, Holéczy Gizella, Holéczy Miklós, Porubszky Andor unokái.”

Iparkongressus Miskolcra. Miskolcra szeptember hó 8. 9. és 10. napjain iparos kongresszus gyűlése, az iparosok helyzetének javítása felett való tanácskozás végett. A kereskedelem és ipar vezérferfiaink várják a kongressusra az ország minden tájáról, s a kongresszus védnökei Lakács Béla kereskedelemügyi minisztert kéri fel. Városunkból a helybeli általános ipartestület képviselőit annak elnöke: K. Szabó József és jegyzője Rónay Gyula vesznék részt a kongressuson.

Egy vélt halálesetről emlékeztünk meg lapunk mult számában, reprodukálván a városzerte elterjedt volt hírt, hogy Kohn Albert kis fia egy önkénytelen mérgezésnek áldozatul esett. Ezt a mult héten általánosan elterjedt s a család legközelebbi ismerősei köréből származott hírt a legszivesebben igazítjuk helyre azzal, hogy a kis beteg minden veszélyen túl van s bizonyára be fog rajta teljesedni a néphit, hogy a kinek halálhírét költik, az igen sokáig fog élni.

Halálozás. A magyar főúri világnak egyik derék tagja dőlt ki f. hó 4-én Debreczenben gróf Vay Dániel nagybirtokos személyében. Az elhunyt megyénk előkelő köreiből is sok ismerős számlált, sőt fia házassága révén megyénk birtokosságának egyik legrokonszenvesebb családjával a Sarlay családdal közel rokoni összeköttetésben is

volt. Az elhunyt családja a halálesetet a következő gyászjelentésben tudatja: „Mély fájdalommal s bánatos szívvel tudatjuk a szeretett férj, atya, nagyatyja, testvér, sógor és rokon néhai Vajai és Luskodi Gróf Vay Dánielnek f. hó 4-én esteli 9^{1/2} órakor, életének 74-ik, boldog házasságának 48-ik évében rövid szenvedés után bekövetkezett csendes elhunytát. Felejthetetlen halottunk földi részei folyó hó 6-án, d. u. 4 órakor fognak a Kossuth-utca 2185 sz. háznál az ev. ref. vallás szertartása szerint tartandó ima után a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat ismerőseinket, barátainkat bánatos szívvel meghívjuk. — Kelt Debreczenben, 1893. augusztus hó 5-én. Bánatos neje: özv. gróf Vay Dánielné szül. báró Sennyey Amália. Gyermekei: Ilona, néh. br. Glaubitzné férjével Jeszenszky Jánossal, Ábrahám nejjével Kozma Katinkával, Liza férjével Posztóczy Ivánnal, Dezső nejjével Sarlay Helénnel. Unokái: báró Glaubitz Alfonz, Tivadar, Flóra, Jeszenszky Alice, gróf Vay Olga, Posztóczy Géza és Kristóf, gróf Vay Tibor. Testvérei: Vajai és Luskodi gróf Vay Mihály Adam, Eveline. Sógornő: Kis-sennyeyi báró Sennyey Albertina, ugyszintén több sógor és sógorné, valamint az összes rokonság nevében is. Aldott legyen emlékezete!”

A kereskedőket és iparosokat, kik üzletüket bezárították, különösen figyelmezteti a miskolci kereskedelmi és iparkamara, hogy az üzletbezárítást az elsőfoku iparhatóságnál (Főszolgabíró, városi tanács), bejelentni ne mulasszák el, mivel e bejelentés nélkül a hatóságok az üzletbezárítást tudomást nem vehetnek s így az illetők, adóval, illetékekkel s más közterhekkel állandóan megróva vannak, minék förlése tudvalevőleg sok nehézséggel s idővesztéssel jár.

Meghívó a Gömör-Kishont t. e. vármegyei községi körjegyzői egylet által a folyó évi szeptember hó 4-én d. e. 10 órakor Bánréve községben megtartandó rendes évi közgyűlésre. Tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Elnöki jelentés az egylet évi működéséről és a nyugdíjintézet állásáról. 3. Az 1892/93. évi számadás megvizsgálása, és a felmentvény megadása. 4. Az 1893/94. évi költségelőirányzat felülvizsgálása és jóváhagyása. 5. Az országos központi egyesület közgyűlésére kiküldendő képviselő megválasztása. 6. Az országos központból küldött, — s a közgyűlésig beadandó — indítványok tárgyalása. A hátrálékban lévő tagsági díjak befizetése kéréstől, elnök azon reménynek ad kifejezést, hogy a közgyűlésről a tagok közül senki el nem maradand. — Pelsőcz, 1893. augusztus 12-én. *Fridrik Vilmos*, elnök.

Női kereskedelmi tanfolyam Miskolcra. A miskolci kereskedelmi és iparkamara területén fennálló ezen egyetlen tanfolyam f. évi október 1-én kezdődik és 1894. május végéig tart. A tanítás csak a délutáni órákban tartatik, melyen a növendékek a könyvvitelt, levelezést, számitást s kereskedelmi ismereteket alaposan kiképeztetnek, kik a polgári iskola négy osztályát elvégezték, vagy kik a megfelelő előképzettséget felvételi vizsgával igazolják. A tanfolyam az állami polgári leányiskolában felügyelőnő ellenőrzése alatt tartatik. Bővebb felvilágosítást a m. kir. állami polgári iskola igazgatósága Miskolcra szívesen nyújt.

Az állatkeret újabb lakói. Azon felett érdekes és nagyértékű állatok, a melyekkel a közelmultban szaporított a budapesti állatkeret, annyira felkeltették a fővárosi és vidéki közönség érdeklődését, hogy azoknak megtekintésére seregestül tödultak, s mindenki megelégedetten távozva, örömet fejezte ki az állatkeret, ezen hazai kultúrintézet ilyen fennélvélésén. Az igazgatóság felbuzdulva a nagy közönség meleg érdeklődésén, újból több érdekes állatot szerzett be. Kiemelendők: a két 17 láb hosszú óriás kigyó, a legnagyobbak, amelyek fogságban láthatók; s mindenek felett „Berry” a kedves „Orangutang,” a melynek az emberhez bámulatos hasonlatosságát és emberi szokásait mindenki megcsodálja. A közelgő Szent István napi nemzeti ünnepre és az iskola év kezdetével gyermekekkel felránduló vidéki közönség élvezetesebb, nemesebb szórakozást bizonyára nem talál a fővárosban, mintha az állatvilág ezen igen érdekes példányait megtekinti az állatkeretben.

Adományok a Tompa-szoborra. A mult hó 30-án lefolyt ünnepély alkalmával a hanvai ref. egyház perelyében a Tompa-szobor javára a hívek adományából begyűlt

.....	21 frt 31 kr.
Ugyanezen alkalommal a rimaszombati Kossuth-asztaltársaság gyűjtése öt korona	2 frt 50 kr.
Összesen:	23 frt 81 kr.

Utolsó kimutatásunk volt: a) Sárospataki tanulók egyesülete 1571 frt 48 kr.
b) Gömörmezei ifj. 909 frt 05 kr.

Összes gyűjtés: 2504 frt 34 kr.

A hanvai ref. egyház adományát nt. Kovács László elkész ur küldötte be. A szíves adakozók fogadják az egyesület meleg köszönetét. *Dr. Veres Samu.*

Iskolai ügyek.

A saját gömöri polgári iskola 1884 ben alakult, két nemes testvér, nagysági Szent-Iványi Miklós és József urak áldozatkészségéből. A polgári iskola célja. A polgári iskola a népiskola fölé szervezett magasabb fokú intézet, mely a középiskola megfelelő osztályainak felel meg. — Célja a gazdasági, ipari és kereskedelmi pályákra készülő ifjaknak — az általános műveltség elsajátítása mellett — megadni azon gyakorlati irányu tudományos ismereteket, melyekre nekik, mint ügyes mezői gazdáknak, értelmes iparosoknak s képzett kereskedőknek szükségök lesz. — A tanulók felvétele szept. első napján eszközöltetik. A felvételre a tanulók szülei vagy azok helyettesei kíséretében tartoznak megjelenni s keresztlevelet, iskolai bizonyítványt s újraoltási igazolványt előmutatni. — Fölvételi feltételek: A polgári iskola I-ső osztályába oly tanuló léphet a) ki életének 9-ik évét betöltötte; b) kinek a népiskola IV. osztálya számára kiszabott tantárgyakban elegendő jártassága van s azt vizsgálat után igazolja. — Bármely osztályba felvehető az oly tanuló, ki koránál fogva az általa kijelölt osztályba beillik s előkészültségéről vizsgálat után tesz bizonyosságot. — Oly tanuló, ki a középiskola valamely osztályában — a latin és görög nyelvtől eltekintve — egy vagy legfeljebb két tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, szintén felvétetik a polgári iskola megfelelő magasabb osztályába, ha azon tantárgyból püspöki engedéllyel felvé-

teli vizsgálatot tesz. — A felvételi vizsgálatok mind díjmentesek! Azon tanulók, kik egy vagy több osztály mel-lőzésével vagy több osztályból összevontan kívánnak magán vizsgálatot tenni, engedélyért a nmélt. vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszteriumhoz kötelesek folyamodni. — Tájékoztató: A polgári iskola alsó négy osztályából átléphet a tanuló — felvételi vizsgálat alapján — a gymnasium vagy reálskola megfelelő osztályaiba. — A saját gömöri polgári iskolában a gymnasiumba átlépni kívánó tanulóknak a latin nyelv, mint viszonylagosan kötelező tantárgy, a gymnasiumi tanterv szerint tanítatik! — A polgári iskola IV. osztályát végzett tanuló átléphet: a) a tanítóképzőintézetbe b) a kereskedelmi akadémiába, c) közép-ipariskolába, d) a mechanikai tanműhelybe, e) az országos mintarajztanodába, f) a Ludovika Akadémiába, g) a cs. és kir. hadapródiskolába, h) a cs. és kir. tengerészeti akadémiába. — VI. osztályt végzett tanuló átléphet: a) a gazdasági, b) az állatorvosi intézetekbe, c) a cs. és kir. hadapród-iskola és tengerészeti akadémia III. évfolyamába. — Tandij az összes illetékekkel együtt egész évre 10 frt 65 kr. Szorgalmas és szegénysorsu tanulók tandíjengedélyben részesülnek! Teljes ellátás, vagyis szállás, élelmezés, mosás, fűtés, világítás 6—9 frt havi fizetésért kapható! Szegénysorsu tanulók 10—25 frt segélyben részesülnek! — Idegen ajku tanulók a magyar nyelvet rövid idő alatt elsajátítják! — Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál, előleges elszámolásról gondoskodik, német és tót vidékre cserét közvetít Sajó-Gömör (Gömörmeze, vasúti állomás: Tornallya).

Az igazgató úr.

* * *

A rozsnói ág. hitv. ev. kerületi felső leányiskola.

A nyári iskola szünet java-része elmult és a szülőket s gyámokat egyre élénkebben foglalkoztatja az a gondolat, hogy a közeledő új tanévben hová járassák gyermekeiket iskolába. A választás nem mindig könnyű. Ezért, úgy hisszük szolgálatot teszünk olvasóink egy részének, ha ráirányozzuk figyelmüket egy aránylag nagyon fiatal, de máris szép sikerrel működő leánynevelő intézetre. Ez a rozsnói ág. hitv. ev. felső leányiskola. Rozsnyó 330 m. tengerfeletti magasságban fekszik erdők borította hegyektől körülvevett kies völgyben. Klimatikus viszonyai nagyon kedvezők, idegerősítő, edző, hegyi levegője van, mely azonban zordnak még sem mondható; hegyekből fakadó források kitünő vizet szolgáltatnak, hideg és meleg vasas fürdő van a város közvetlen közelében. A közlekedés Buda-pest felé naponként háromszor történik. A kis városnak aránylag nagy intelligenciája van, mire már tanítványainak nagy számából is lehet következtetni (2 főgymnasium, községi és felekezeti elemi iskolák, zárda iskola és ev. kerületi felső leányiskola.) A rozsnói ág. hitv. ev. felső leányiskola egyelőre csak két osztállyal bír, melyek a polgári leányiskola III. és IV. osztályának megfelelően vannak berendezve. Az intézetben végzők a polgári leányiskola IV. osztályát végzettekkel egyenlő törvényes kedvezményekben részesülnek, p. o. tanítónő-képző intézetbe léphetnek. A felvétel vagy bizonyítvány vagy felvételi vizsgálat alapján történik. Csak polgári iskolára képesített rendes tanítónők és tanárok — mint bejáró óraadók — tanítanak. A növendékek mérsékelt díjért alapos oktatást nyerhetnek egyes rendkívüli tantárgyakban is p. o. francia nyelvben és zongorázásban. Külön kézimunka tanfolyama is van az intézetnek, különös tekintettel a fehérnemű varrásra és ruhaszabásra. — Az intézet élén igazgatónő áll, a közvetlen felügyeletet a helybeli iskolaszék, — kiegészítve női bizottsággal, — a főfelügyeletet pedig a tiszakerületi ev. püspök gyakorolja, ki minden évben személyesen vagy megbízottjai által megvizsgálja az intézetet. A jövő tanévben, úgy mint eddigél az intézet internátussal lesz egybekötve, a bennlakó növendékek havi 20 frtért teljes ellátásban részesülnek. A tiszakerületi lelkészek és tanítók leányai 15 frtért nyernek teljes ellátást. Szegényebb sorsu tanítványok tisztes magánházaiknál megfelelően olcsóbb ellátást is nyerhetnek. Az internátust az igazgatónő vezeti, ki az intézeti épületben lakik, két szinten bennlakó tanítónő segédkezése mellett, a növendékek tehát a legnagyobb gondozás és felügyelet alatt állanak. Az intézeti épület egészesen helyen fekszik száraz háló, ebédlő és dolgozó szobákkal, tágas udvara télen jégpályával, őszel és tavaszszal játszótérrel szolgál, melegebb időben a növendékek az intézet kertjében üdülnhetnek, kertészkedéssel és virág-ápolással foglalkozhatnak. Az internátusba való felvétel céljából bármikor lehet, kellő tájékozás végett azonban észszerű aug. 20-ig jelentkezni a jövő tanévben a beiratások szept. hó első három napján tartatnak Minden-nemű egyéb felvilágó itást nyujt az intézet igazgatósága Rozsnyón (Gömör.), kívánatra iskolai értesítőt is küld.

* * *

Az állami ipariskolában (Budapest, VIII. kerület Népszínház-utca 8. sz.) szeptember 1. napjától szeptember 5. napjáig tartatnak a beiratások. Az intézetnek öt szakosztálya van: az építészeti, a gépészeti, a vegyszeri, a fém-vasipari s a faipari szakosztály. A tanfolyam három évre terjed. Felvételi feltételek: legalább 15 éves életkor, egészséges, kifejtett testalkat, négy középiskolai (polgári, reál vagy gymnasiumi) osztályról szóló bizonyítvány, végre legalább is két hónapi, szakbavágó gyakorlati foglalkozás igazolása. A beiratósi díj 2 frt, a tandij félévenként 10 frt. Az első évfolyamra jelentkező tanulók szü-leikkel, vagy gyámjaikkal tartoznak megjelenni.

Az állami ipariskola igazgatósága.

* * *

Értesítés. Az eperjesi ág. evang. kerületi Collegiumi jogakadémián az 1893—94. tanévre a beiratások f. évi szeptember 1-től 9-ig eszközöndők; az előadások pedig szeptember 11-dikén veszik kezdetüket. (A vizsgálatok szeptember 1-től 15-ig tartatnak.) — Jegyzet. A jogakadémiai hallgatók vallásfelekezeti külfönség nélkül részesülhetnek a Collegium kebelében fennálló convictus kedvezményeiben; az erre nézve megállapított félévi díjak a következők: ebéd és vacsoráért 31 frt, ebédért 19 frt) az erre érdemesek igényt tarthatnak a Collegium által évenként kiosztatni szokott több és tekintélyes összegű ösztöndíjakra; valamint a szegény sorsuak a jelentékeny alapítókével rendelkező „Jogász segély-egylet” támogatására számíthatnak — Megjegyeztetik végül, miszerint úgy a jogakadémiai ifjusági mint a collegiumi nagy könyvtár a hallgatók részére fog állani. Mindennemű felvilágosításokkal szívesen szolgál Eperjes,

1893. május havában *Az eperjesi ág. ev. ker. collegiumi jogakadémia igazgatósága.*

* * *

Figyelmeztetés. Az eperjesi ev. ker. coll. gymnasiumban és a tanítóképzőben a beiratások szeptember 1-től szeptember 3-ig bezárólag tartanak s az előadások szeptember 4-én kezdődnek; a jogi- és hittani akadémiákban pedig a beiratások szeptember 1-től szeptember 8-ig tartanak s az előadások szeptember 11-én kezdődnek. A megnyitónappal szeptember 10-én, d. e. 11 órakor, a coll. nagyteremben fog megtartani. A főgymnasiumban a felvételi és javítóvizsgálatok aug. 30. és 31-én tartanak. Felvételi vizsgálat kötelező a gymn. I. osztályba lépő azon tanulókra nézve, akiknek a negyedik elemi osztályról kielégítő bizonyítványuk nincs, és ezen vizsgálatért díj fizetnek. Különbösen pedig az ilyen bizonyítvánnyal ellátott tanulók, valamint minden más tanuló, a bizonyítvány alapján vétetnek fel. A gymn. I. osztályába csak oly növendékek vétetnek fel, kik életük kilencedik évét betöltötték. A gymn. tanulók valamennyien, tehát nemesek azok, kik gymnasiumunk bármely osztályába először kívánunk felvétetni, hanem azok is, kik máris tagjai voltak intézetünknek, a nm. minis. 1885. február 26-án 3964. sz. a. k. rendelete értelmében kötelesek beiratásuknál keresztlevelüket, illetőleg hiteles születési bizonyítványukat felmutatni; azok pedig, kik életük tizenkettedik évét betöltötték, kötelesek azonkívül orvosi bizonyítvánnyal igazolni, hogy másodízben védhímlőtáznak sikerrel vetették magukat alá, vagy a legutóbbi 5 év alatt valóságos hímlőt állottak ki, esetleg, hogy a törvény értelmében fel vannak mentve a beoltás kötelezettsége alól. A kik tanulmányaikat magánnevelésben folytatni és az intézetnél magánvizsgálatot tenni kívánunk, kötelesek magukat a tanév kezdetén az intézet magán-növendékeiként beírattatni, még pedig a megelőző osztályról szóló hiteles kielégítő bizonyítvány és keresztlevel, illetőleg születési bizonyítvány alapján. A gymnasium a jövő tanévben is mindenben a nm. m. k. vall. és közokt. minis. tervei szerint vezetése alatt álló gymnasiumokban érvényes tantervet fogja követni, és így az 1890. évi XXX. t.-cz. értelmében a görög nyelv tanítását pótló tanfolyam, mely a most lefolyt tanévben már az V., VI., és VII. osztályban életbe volt léptetve, a következő 1893-94. tanévben a VIII. osztályban is — a görög nyelv tanítása mellett — a törvénykövetelle fokozattal fog berendeztetni. A tanítóképző-intézetbe való felvételre nézve utbaigazítást nyújt az ezen intézetről szóló külön jelentés. A theologiai s a jogakadémia-ba a felvétel az érettségi bizonyítvány, vagy a mult évi index alapján történik. Jegyzet. A coll. jótéteményekben (tandij- és tápdijelengedés és ösztöndíj) a tanulók vallásfelekezeti különbség nélkül részesülnek. Eperjesen, 1893. augusztus hó 9-én. Hörk József, coll. igazgató.

* * *

Az iglói ág. hitv. ev. népiskola és polgári leányiskolában a jövő 1893-94-dik tanévre a beiratások szeptember hó 1., 2. és 3-án délelőtt 9—12 óráig és délután 2—4-ig eszközöltetnek az intézet nagytermében. A felvételre jelentkező tanulók szülei vagy ezek megbízottja vezetés mellett jelenjenek meg, magukkal hozván iskolai és hímlőoltási bizonyítványukat. A pót- és javító vizsgálatok augusztus 31-én délelőtt 8 óráig kezdve tartanak meg. Javító vizsgálatra csak azon tanulók bocsáttatnak, kik egy vagy legfeljebb két tantárgyból kaptak elégtelen osztályzatot. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 4-én délelőtt 9 órakor lesz. A népiskola I. osztályába valláskülönbség nélkül oly mindkét nembeli tanuló vétetnek fel, kik 6 éves korukat már elérték vagy azt az év folyamán elérni fogják, és a kik a védhímlőoltást sikerrel kiállították; a többi népiskolai osztályokba való felvétel az előmutatandó bizonyítvány vagy felvételi vizsgálat alapján történik. A felvételi vizsga díja 5 frt. — A polgári leányiskola I. osztályába csak oly leánykák vétetnek fel, kik 9 évüket már betöltötték, és a kik a népiskola IV-ik osztályát sikerrel végezték, vagy ebbeli ismereteiket felvételi vizsgálat után igazolják. A polgári leányiskola bármely osztályába felvehető minden oly tanuló, ki koránál fogva az általa jelölt osztályba beillik és az azon osztályban megkívántató előkészültségről vizsgálat után bizonyítást szerez; egyik polgári leányiskolából a másikba átlépni kívánó növendék bizonyítványa alapján vétetik fel. A népiskola V. és VI. osztályát végzett tanulók felvételi vizsgálatot az eredményhez képest azon osztályba vétetnek fel, melyre éretteknek találhatók. Ezen felvételi vizsga díjmentes. Mintán az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §-a értelmében a szülői háznál tanult növendékek is kötelesek valamely nyilvános tanintézetnél évenként vizsgát tenni, intézetünkben a magánvizsgára jelentkező tanulók közül csak azok bocsáttathatnak vizsgálatra, a kik e minőségben rendszeresen bevétek írva. Magánvizsgálatért a beiratási díjon kívül a népiskolában 12 frt és a polgári leányiskolában 17 frt jár. — Figyelmeztetjük a t. cz. községek, hogy a nyilvános iskolák tanulóit 12 évüknek betöltése előtt újra oltandók, s így a polgári leányiskolába sem vehetők fel véglegesen, míg e hiány pótolva nincs, vagy nem igazolják azt, hogy újraoltás kötelezettsége alól a törvény szerint felmentettek. Az egész évi tandíj a népiskolában és a polgári leányiskola I. és II. osztályában helybelieknek 5 frt, vidékieknek 10 frt. A III. és IV-ik polgári leányosztályban pedig a helybeliek 11 frtot és a vidékiek 17 frtot fizetnek. A tandíjon kívül még minden tanuló a tanítói nyundijjalapra, a gyámintézet és az áva-ház javára, az értesítőre és írószerekre összesen 50 krt fizet. A francia nyelvre mint rendkívüli tantárgyra vállalkozó II., III. és IV. oszt. polgári leányiskolai növendékek heti két óráért egy évre 6 frtot fizetnek. A népiskola I. osztályába lépő tanulók, valamint más tanintézetből először beiratkozó tanulók egy-zerre s mindenkorra 50 kr., illetve 1 frt beiratási díjt fizetnek. A tandíj első fele és a tanszerpénz a beiratásnál, a tandíj második fele február hó elején fizetendő. A tandíj részbeni elengedéseért folyamodhatnak a szegénységüket kellőleg igazoló, jó magaviseletű és díszes szorgalmu tanulók, mely esetben kérvényeiket a beiratás alkalmával az igazgatónál benyújtani kötelesek. Azon t. cz. szülők tájékoztatása céljából, kik a helybeli viszonyokat nem ismerik, még a következőket közöljük: Teljes ellátást tisztességes polgári családoknál a növendékek 15—25 frtnyi havi díj mellett

nyerhetnek. A kik zongorázni is ohajtanak tanulni, azért külön fizetnek. A zongora-tanítás díja óránként 50, 60, 75 kr. *Városunkban kiváló alkalom kínálkozik, hogy a tanulók a német nyelvet társalgás útján rövid idő alatt teljesen elsajátíthassák.* Az intézetbe való felvételre és a vidéki tanulók elhelyezésére alulírott igazgató szívesen ajánl megfelelő és megbízható szállásadó családokat és mindennemű megkeresésre azonnal és részletesen válaszol. Igló, 1893. július hó végén.

Dobó Adolf, e. i. igazgató.

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetés.

2841. sz. Szab. Rszombat r. t. város tulajdonához tartozó Kurinez pusztán berendezett m. kir. földműves iskolába a város által tett mind 3 (három) alapítványi hely az október hó 1-én megkezdendő 1893/94-ik tanévben üreseedesbe jön.

Fölhivatnak az ezen „Földműves iskolába“ belépni s ezen alapítványi helyet elnyerni kívánók, hogy ez iránti kérvényüket a város tanácsához címezve, az alanti okmányokkal felszerelten augusztus hó 31-én adják be.

- 1) Betöltött 17 éves kor igazolása;
- 2) Erős, egészséges testalkat;
- 3) Hatósági, vagy iskolai bizonyítvánnyal igazolandó jó erkölcsi magaviselet;
- 4) Igazolása annak, hogy nyelvtanilag helyesen írni, folyékonyan olvasni, és a négy alapművelettel számolni tud.

Vagyontalan, ugyszintén itteni illetőségű városi polgár szüleinek gyermeke előnyben részesítetik.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1893. évi július hó 25-én tartott üléséből.

Szabó György,
polgármester.

Jótékonyezelű műkedvelői előadás.

A „Gömör megyei Díjnoksegélyző-Egyesület“ saját alapítványára Rimaszombatban, 1893. évi augusztus hó 19-én (szombaton) a „Három Rózsa“ dísztermében táncmulatsággal egybekötött színi előadást rendez.

Színre kerül:

A FALU ROSSZA.

Eredeti énekes népszínmű 3 felvonásban. Irta: Tóth Ede. (Sugó: Pollaések Gábor.)

Személyek:

Felely Gáspár, gazdag falusi földművelő.	Mihályi Lajos.
Lajos } gyermekei	Vajda István.
Boriska } gyermekei	Mihályi Lajosné.
Bátki Teresi, gyámleánya	Hollósy Mariska.
Göndör Sándor, szolgaleány	Vinis Viktor.
Finom Rózi, menyecske	Rábely Katicza.
Csapó, gazdaember	Juhász Dezső.
Csapóné } módos asszonyok	Tóth Rózi.
Sulyokné } módos asszonyok	Kathona Anna.
Tarisznyásné } módos asszonyok	Hollósy Anna.
Egy öreg paraszt	Szalontay Samu.
Megyei esendbiztos	Fráter Mór.
Könyv, kántortanító	Széplaky Gyula.
Gonosz Pesta, bakter	Legifj Csapó J.
Gonoszné	Zathureczky I.
Cserebogár Józka, szőlőpásztor	Zubó Kálmán.
Czene, cigányprimás	Knöpfler Viktor.
Adus, vén czimbalmos	Turny Ákos.
Makkhetes, koresmáros	Fráter József.
Makkhetesné	Sarinay Margit.
Józka, béres	Szabó Lajos.

Népség, cigányok. Idő: Jelenkor.

Az első és második felvonás közt egy évi időköz.

Helyárok:

Oldalszék és körszék a két első sorban 1 frt — I. rendű zártszék: 80 kr. — II. rendű zártszék: 60 kr. — Állóhely: 40 kr. — Diák- és katonajegy: 30 kr. — Karzat: 20 kr.

Egy színlap ára a pénztárnál 10 kr.

Jegyek előre válthatók: özv Miskolczy Istvánné czukraszadjában és este a pénztárnál. — Felülfizetések a jótékony célra köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

Kezdeté fél 8 órakor.

A darabban előforduló díszleteket Stelkovics István egyletileg festette.

Tekintve a jótékony és nemes célt, a n. é. közönség minél tömegesebb részvétét és érdeklődését kéri:

hódoló tisztelettel

A „Gömör megyei Díjnoksegélyző-Egyesület.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.

Főmunkatárs. S. SZABÓ JÓZSEF.

Magán-hirdetések.

Új concert-zongora
kitűnő hangu — bécsi gyártmány —
eladó részletre is. — **Czím a kiadó-hivatalban.**

Kiadó lakás.

Kossuth-utca 2. szám alatt 4 szoba, konyha és pineze-helyiségből álló emeleti lakás folyó 1893. év november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni **Löfkovics Lipót** urral vagy a tulajdonos **Samarjay Janossal.** 3—3

Hirdetmény.

A **Hubay László** kiskoru gyermekei tulajdonát képező **dobfeneki birtok**, a mely áll catastralis holdakban: 4 hold belsőség, 138 hold szántóföld, 33 hold rét és 235 hold erdő-legelőtől gyámhatósági rendelkezés folytán **szabadkézből eladó**, esetleg az 1894. május 1-től kezdve **6 évre haszonbérbe kiadó.**

Bővebben az alulírottnál értekezhetni.

Rimaszombat, 1893. július 28.

Marton János,

t. tiszti ügyész.

2—3

Hirdetmény.

3715. szám. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **magy. kir. kincstár** végrehajtónak **Bódi Miklósné Forrai Mária** végrehajtást szenvedő elleni 92 frt 4½ kr. adókövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Putnok községben fekvő a putnoki 700. sztkjkyben foglalt Bódi Miklósné Forrai Mária kk. Bódy Bertalan, Pál és Lajos nevén álló 364/b. hrsz. és 315. 287/b. számú házra az árverést 313 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893-ik évi szeptember hó 29-ik** napján délelőtti 10 órakor Putnok községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 31 frt. 13 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1893. évi június hó 22-én.

A rimaszombati kir. törvényszék mint könyvi hatóság.

Vozary, kir. törvényszéki bíró.

Gazdasági gépek,

varró gépek

részletfizetésre is, továbbá

legfinomabb

tiszta gépolaj,

gépszijak, cément

és különféle gazdasági és építkezési cikkek

BRAUN ZSIGMOND

vaskereskedésében

RIMASZOMBATBAN.

Hirdetmény.

3714. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. kir. kincstár** végrehajtónak **Héthy József** héti lakos végrehajtást szenvedő elleni 26 frt 62 kr. adókövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Hét községben fekvő a héti 60. sztkjkyben foglalt 33. 177. 220. hrszából 43. sz. házból Héthy József illetőségére az árverést 381 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi szeptember hó 30-ik** napján délelőtti 10 órakor Hét községben a bíró házánaál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 38 frt 10 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1893. június hó 22-én.

A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Vozary, kir. tszékbi bíró.